

شناسایی و اولویت بندی عوامل بازدارنده در توسعه والیبال فوق برنامه مدارس متوسطه دختران مشهد

طلیعه کفشار طوسی^۱، محمد کشتی دار^۲، احسان اسداللهی^۳

^۱ کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی موسسه آموزش عالی سناباد گلپهار

^۲ دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه فردوسی مشهد (نویسنده مسئول)

^۳ استادیار عضو هیات علمی موسسه آموزش عالی سناباد گلپهار

چکیده

ورزش مدارس و فعالیت های فوق برنامه در مدارس یکی از راه های توسعه ورزش در بین دانش آموزان می باشد از این رو هدف تحقیق حاضر شناسایی و اولویت بندی عوامل بازدارنده در توسعه والیبال فوق برنامه مدارس متوسطه دختران مشهد بود. روش پژوهش حاضر کاربردی و از نوع اکتشافی و آمیخته محسوب می شد. جامعه آماری این تحقیق در بخش کیفی و کمی مجزا بود. در بخش کیفی، افراد مورد مطالعه شامل اساتید مدیریت ورزشی و خبرنگان حوزه والیبال (مربیان، پیشکسوتان و فعالان والیبال در حوزه آموزش و پرورش و مدیران ورزشی آموزش و پرورش شهرستان مشهد) بود. روش نمونه گیری در مصاحبه به شیوه گلوله برفی بود (۱۲ مصاحبه) تا داده ها به اشباع نظری رسید و در بخش پرسشنامه کیو به صورت هدفمند بود (۲۶ نفر). در بخش کمی و پرسشنامه کیو تحقیق جامعه آماری شامل طیف بالا به همراه معلمان تربیت بدنی شهرستان مشهد، خبرنگان والیبال (مربی، بازیکن، داور و ...) بود. از روش شناسی کیو و چرخش عاملی ماتریس ها و چرخش واریماکس برای تحلیل داده های تحقیق در محیط نرم افزار SPSS انجام شد... یافته ها نشان داد ۲۶ گویه به عنوان عوامل بازدارنده در توسعه والیبال فوق برنامه مدارس متوسطه دختران مشهد نقش دارد. نتایج چرخش عامل ماتریس ها در مورد عوامل بازدارنده توسعه والیبال فوق برنامه مدارس دختران مقطع متوسطه شهر مشهد نشان داد که با توجه به دیدگاه افراد ۶ الگوی ذهنی در عوامل بازدارنده شناسایی شدند. بر اساس خروجی نرم افزار و مقایسه بارهای عاملی به ترتیب اولویت در عوامل بازدارنده شامل: مسائل مالی، مشکلات امکاناتی، مشکلات ساختاری، مشکلات جذباتی و حمایتی، مشکلات آموزشی و منابع انسانی ضعیف بود.

واژه های کلیدی: عوامل بازدارنده، والیبال، فوق برنامه مدارس، دختران مقطع متوسطه، مشهد

توسعه ی ورزش در جهان امروزی یکی از راهکارهای ثمربخش جهت رسیدن به هدف های متعالی در ابعاد مختلف توسعه برای دولتمردان کشورهای پیشرفته می باشد (جینکسون و همکاران، ۲۰۱۰). کشورهای در حال توسعه نیز برای رسیدن به این اهداف، به دنبال کسب فرایندهای عملکرد بهینه ی آنان می باشند. در تمامی این برنامه ها، گسترش ورزش در اقشار مختلف، مخصوصاً در جامعه ی دانش آموزان یکی از استراتژی های کاربردی آنان بوده است که در نهایت پس از گذشت فقط چند سال از پیاده سازی برنامه های کاربردی، گرایش خیل عظیم جمعیت در سنین بالاتر به سمت فعالیت های ورزشی، از نشانه های مثبت مفید بودن این برنامه ها می باشد. راهکارهایی که با ایجاد فلسفه های روشن در افراد از سنین پایین تر مخصوصاً دوره های تحصیلی در آموزش و پرورش شروع شده و به صورت عادات همیشگی در زندگی روزمره قرار می گیرند. از بین سازمان ها و دستگاه های اجرایی کشور، آموزش و پرورش به عنوان یکی از حساس ترین دستگاه های کشور می باشد که سهم بسزایی در فراهم کردن جامعه ای سالم با آینده ای روشن ایفا می کند. همه افراد جامعه در دوران طلایی فراگیری خود، از دبستان تا پایان دبیرستان، وارد این کارگاه عظیم و قرنطینه ی عمومی می شوند (وفایی مقدم، ۱۳۹۱). دارا بودن ویژگی های مثبت به وجود آمده از ورزش در دانش آموزان از مسائل مهمی است که یکی از اهداف برنامه ریزان و مسئولین این سازمان می باشد (دی کوری و همکاران، ۲۰۰۵). یکی از عواملی که موجب پیشرفت و ترقی یک جامعه می شود و از آن می توان به عنوان یک اصل اساسی برای رشد پایدار یاد کرد، بهره وری و استفاده بهینه از تمامی داشته ها و سرمایه ها و در کنار آن یک تجمع هدفمند بر اساس یک برنامه ریزی جامع و اصولی بر پایه استانداردهای مهم روز دنیا است که این خود می تواند سرآغازی برای حرکت انفجاری و رو به جلو برای رسیدن به قله های پیشرفت و ترقی در تمامی ابعاد جامعه باشد. دانش آموزان توانمند از نظر روانی و جسمانی سهم بسزایی در رسیدن به این پیشرفت و ترقی ایفا می کنند. کما اینکه در برهه کنونی باید راه را شناخت و گام ها را استوار برداشت و همگام با عصر جدید تکنولوژی و ارتباطات حرکت کرد (دوستی و همکاران، ۱۳۹۷).

دلایل متعددی جهت برنامه ریزی و سرمایه گذاری در ورزش و تفریحات سالم وجود دارد. نخست اینکه ورزش بخش مهمی از زندگی اجتماعی بوده که سبب توسعه مهارت های رهبری و فرصت بروز خلاقیت ها می گردد و به دوستی و نزدیکی جامعه کمک می کند. دوم اینکه شرکت در فعالیت های ورزشی باعث افزایش سطح بهداشت عمومی و جلوگیری از بروز بیماری ها و نیز درگیر شدن بیشتر آحاد جامعه در یک زندگی پر تحرک می شود (سواری و همکاران، ۱۳۹۴). امروزه کشورها دریافته اند که توسعه ورزش و بهره گیری از مزایای مستقیم و غیرمستقیم آن بدون برنامه ریزی و سیاست گذاری مناسب میسر نمی باشد؛ بنابراین، ورزش مانند هر نظام دیگری نیازمند تدوین اهداف کلان، راهبردها و برنامه های عملیاتی است تا ضمن آگاهی از مسیر حرکت بتواند از هرگونه دوباره کاری، بیراهه رفتن و هدررفت منابع مالی، انسانی، فیزیکی و اطلاعاتی خود اجتناب ورزد (دی بوسچر، ۲۰۱۳). گستردگی فعالیت های ورزشی ایجاب می کند تا نظامی جامع، راهبردی و مدون بر آن حاکم باشد. بر مبنای چنین برنامه جامعی ورزش خواهد توانست بدون تأثیرپذیری از شرایط مدیریتی، حرکت توأم با موفقیت خود را استمرار بخشد. زمانی که مأموریت ها، اهداف، و مسیرهای تحقق آن ها مشخص باشد، طبعاً در حرکت سیستم یکپارچگی به وجود می آید و

تغییر ناگهانی مدیر، همه حرکت‌ها را متوقف نخواهد کرد. امروزه، سازمان‌های ورزشی مانند سازمان‌های غیر ورزشی در معرض تغییر و تحولات محیطی و جهانی قرار دارند و با مسائل ویژه خود دست به گریبانند. امروزه در راستای توسعه ورزش در هر کشوری عواملی وجود دارند که برخی از این عوامل بازدارنده و منفی هستند که باید اثرات آن‌ها را در راستای توسعه ورزش تشخیص و کم اثر کرد. در ادامه به تبیین موضوع تحقیق بیشتر پرداخته می‌شود.

ورزش به عنوان پدیده‌ای مهیج، برانگیزاننده، موجب اتحاد ملی عامل توسعه و ارتقای سلامت در جامعه، جایگاه مهمی در جامعه دارد (مکچنسی، ۲۰۱۳). به طور کلی ورزش در نهایت بازتابی از جامعه امروز است، از طریق ارتقای ورزش، فعالیت‌های ورزشی به عنوان یک ابزار برای توسعه جوامع و صلح در فرهنگ‌های مختلف می‌باشد (کارتوکولیس و همکاران، ۲۰۰۹). در این راستا توسعه ورزش در ارتباط با افزایش مشارکت و ترویج فرصت‌ها و مزایای حضور در فعالیت‌های ورزشی است. تعاریف مختلفی از مفهوم توسعه ورزش ارائه شده است. مفهوم توسعه ورزش بسیار کلی است و می‌تواند توسعه ورزش را در کلیه سطوح از جمله همگانی، ورزش‌نخبگان، ورزش پایه و غیره دربرمی‌گیرد (بولک، ۲۰۰۹). توسعه ورزشی کمک همه جانبه مردم برای شروع یک ورزش، ماندن در ورزش انتخابی خود و موفقیت در آن است. توسعه ورزش توسط کالینز به عنوان یک فرصت‌های تاثیرگذار سیستم‌ها و ساختارها و فرایندهای تعریف شده است که افراد جامعه را در تمام سطوح یا گروه‌های خاص یا منطقه‌ای قادر می‌سازد در ورزش تفریح و سرگرمی شرکت کنند و عملکردشان را به هر سطحی که مدنظر آنها می‌باشد، پیشرفت دهند (سوتیرادو، ۲۰۱۲). از سوی دیگر می‌توان یکی از مهمترین بخش‌های توسعه ورزش یک جامعه را ورزش‌های پایه و مدارس دانست. ورزش والیبال نیز که امروزه در میان کشورهای جهان رشد و توسعه چشمگیری یافته، جزء محبوب‌ترین و پرطرفدارترین (از نظر بازیکن و تماشاچی) و نیز به لحاظ خصوصیتی که دارد، از هیجان‌انگیزترین رشته‌های ورزشی امروز دنیاست. والیبال با وجود سابقه و عمر کم خود در مقایسه با سایر ورزش‌ها، از محبوبیت و علاقه مندی زیادی برخوردار است. روی آوردن کودکان و نوجوانان در بسیاری از کشورهای جهان موجب شده که تعداد بازیکنان و نیز علاقه مندان این رشته ورزشی بیش از پیش فزونی یابد. والیبال به عنوان ورزشی جذاب و مفرح در سرتاسر جهان علاقه مندان زیادی را به خود جذب کرده و روزه روز بر شیفتگان آن اضافه می‌شود. از خصوصیات بارز این رشته ورزشی می‌توان به این نکته اشاره داشت که در بعد پرورشی، همگانی، قهرمانی و حرفه‌ای دارای قابلیت است که در همه سنین از نوجوانی تا کهنسالی می‌توان به آن پرداخت. همچنین این رشته ورزشی به دلیل آسان بودن، قابل اجرا بودن، و خطر آسیب کمتر و افزایش آمادگی جسمانی دان‌ش‌آموزان مورد توجه مدارس قرار گرفته و انجام آن در زنگ ورزش شده است. تحقیقات مختلفی که در داخل و خارج از کشور در مورد والیبال انجام شده است نشان داده که احتیاج به تحقیقات بیشتری نیز نیاز است. کشتی دار و طالب پور (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان بررسی وضعیت موجود والیبال ایران نشان دادند که وضع موجود والیبال استان‌ها به لحاظ رویکرد پشتیبانی نرم و سخت ناهمگون است و ۷۰ درصد استان‌ها در مؤلفه‌های نیروی انسانی به ویژه داوران و مربیان فعال، منابع مالی و حمایت‌کنندگان مالی، توسعه علمی و پژوهشی و فناوری اطلاعات و توسعه استاندارد و ارزیابی، محیط حقوقی، مدیریت و برنامه ریزی، به ویژه در بخش مسابقات داخلی استان‌ها در سطح بسیار پایینی قرار دارند. محرم زاده و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیق موانع جذب اسپانسرها در والیبال حرفه‌ای استان آذربایجان غربی و ارائه راهکارهای آن بیان می‌کنند که از نقش اسپانسرها در پیشبرد والیبال کشور به اندازه کافی بهره برداری نشده است و از شاخص‌های باشگاهی، مدیریتی

و اجتماعی به عنوان مهم ترین موانع جذب اسپانسرها در والیبال حرفه ای آذربایجان غربی نام می برند و برای رفع مشکلات مالی راهکارهایی را پیشنهاد می کنند. میرمعینی (۱۳۹۲) در تحقیقاتی بر روی استعدادیابی در والیبال مدارس، راهکارهایی را برای استعدادیابی و پرورش استعدادها در رشته والیبال معرفی می کند: ۱. تشکیل کمیته تخصصی استعدادیابی والیبال در باشگاه ها؛ ۲. تشکیل مدرسه تخصصی در تمامی استان ها و شهرستان ها؛ ۳. برگزار کردن مسابقات منظم لیگ کشوری در رده های سنی مختلف به خصوص نونهالان؛ ۴. الزام کردن تمام باشگاه های لیگ یک و برتر به ایجاد آکادمی والیبال؛ ۵. الزام کردن تمامی باشگاه ها به داشتن تیم پایه مینی والیبال؛ ۶. تشکیل آکادمی والیبال. (استانی در تمامی استان ها و شهرستان های کشور. رضوی و همکاران (۱۳۹۳) تحت عنوان تحلیلی بر عوامل موثر در ارتقای جایگاه درس تربیت بدنی در مدارس نشان دادند که تخصص معلمان بعد روانی نگرش و شناخت گروه های مرتبط نظارت و ارزشیابی و امکانات و تجهیزات به ترتیب مهمترین عوامل موثر در ارتقای جایگاه درس تربیت بدنی می باشد. بچورندال و جیسدال^۱ (۲۰۲۰) در تحقیقی به بررسی نقش برنامه های مدارس ورزشی در پیشرفت ورزشکاران در هندبال و فوتبال نروژ پرداختند. نتایج نشان داد سیاست گذاران و دست اندرکاران باید خطوط ارتباطی رسمی و غیررسمی بین برنامه های مدارس ورزشی و تیم های باشگاهی را تقویت کنند. مربیان باید اطمینان حاصل کنند که برنامه درسی فرصت های موجود برای پیشرفت ورزشکاران را در سطح فردی محدود نمی کند. مربیان همچنین باید رویکردهای انعطاف پذیر برای رشد و تمرینات ورزشکار را حفظ کنند. اسپولنکوف و سیفکن (۲۰۱۹) در بررسی فرایند ورزش برای توسعه گزارش کردند، مشارکت ورزشی نقش محوری در این زمینه دارد و در واقع مدل مشارکت ورزشی پایه ورزش برای توسعه است. بوردن و همکاران (۲۰۱۳) در تحقیق با هدف شناسایی وضعیت مناسب برای فوق برنامه مدارس عمومی تگزاس موانع شرکت دانش آموزان در فعالیت های فوق برنامه ورزشی مدرسه را کمبود منابع مالی، کمبود امکانات، کمبود پرسنل و مربیان علاقمند و کمبود علاقه دانش آموزان برشمردند. هاردی و همکاران (۲۰۱۰) به بررسی مهارت های پایه پرداختند و دریافتند که تجهیزات ورزشی مورد نیاز و همچنین برنامه ریزی برای این برنامه ها یکی از نکات ضروری برای گسترش این ورزش ها می باشد.

ورزش مدارس و فعالیت های فوق برنامه در مدارس یکی از راه های توسعه ورزش در بین دانش آموزان می باشد. انجمن ورزشی مدارس ایالت کنتاکی در بیانیه ماموریت خود آورده است: انجمن ورزشی مدارس ایالت کنتاکی باید بالاترین کیفیت فعالیت ها و برنامه های ورزشی را با شیوه ای مؤثر و با تاکید بر جوانمردی و ورزش دوستی و توسعه آموزش دانش آموزان ورزشکار برقرار سازد. برخی از استراتژی های مهم این انجمن عبارت اند از: حفظ و تضمین ثبات مالی انجمن، توسعه نقش پشتیبانی برای آموزش دانش آموزان، آموزش و توسعه حرفه ای منابع انسانی انجمن، توسعه نظارت و ممیزی از مدارس، ترویج مردانگی و جوانمردی در میان دانش آموزان، مربیان و تماشاگران، و بازبینی و اصلاح ساختار. انجمن ورزشی مدارس استرالیا در ماموریت خود آورده است: جذب دانش آموزان به فعالیت های ورزشی مدرسه به صورت منظم، برای نمایش استعدادهای خاص و تحقق پتانسیل کامل خود. برخی از مهمترین استراتژی های این انجمن عبارت اند از: تشویق به افزایش مشارکت دانش آموزان در رویدادهای ورزشی مدارس، ارزیابی مداوم از برنامه های ورزشی مدارس، حفظ و نگهداری ارتباطات مؤثر و مفید با همه ذی نفعان به منظور

^۱Bjørndal & Gjesdal

تدارک محیط ورزشی باکیفیت، ترویج نقش ورزش مدرسه در گستره جامعه، تقویت و توسعه حمایت‌های مالی، پیاده سازی تمریناتی به منظور ایجاد محیطی ایمن و سالم، توسعه برندینگ مشترک در سراسر مدارس ورزش استرالیا. دفتر تربیت بدنی و فعالیت های ورزشی وزارت آموزش و پرورش در حکم یکی از متولیان اصلی ورزش تربیتی و پرورشی در دانش آموزان، ماموریت دارد تا ضمن توسعه و تقویت درس تربیت بدنی در میان دانش آموزان، فعالیت‌های ورزشی فوق برنامه را در چارچوب سند تحول بنیادین، برنامه درس ملی و اهداف و سیاست های وزارت آموزش و پرورش در آنان گسترش دهد. همچنین این دفتر در نظر دارد تا با ترسیم چارچوب و چشم انداز ماموریت ها و فعالیت هایش، ضمن ارائه تصویری روشن از افق حرکت و برنامه ریزی خود، زمینه های هم افزایی را برای بسیج ظرفیت ها و تحقق بخشیدن به ساحت تربیت زیستی و بدنی، به منزله یکی از ساحت های مهم و مؤثر تحقق سند تحول بنیادین فراهم نماید.

با بیان توضیحات بالا مشخص می شود که ورزش مدارس و فوق برنامه یکی از راه های توسعه ورزش می باشد و از آنجا که رشته ورزشی والیبال یکی از پرطرفدارترین ورزش ها چه در زمینه ورزش همگانی چه در زمینه حرفه ای است، در شهرستان مشهد نیز فعالیت های فوق برنامه مدارس نیز معطوف به این رشته ورزشی می باشد. از این رو مسئله اصلی تحقیق این است که عوامل بازدارنده ای که می تواند در توسعه والیبال فوق برنامه مدارس متوسطه دختران مشهد نقش دارد را شناسایی کند و برنامه ریزی را منطبق بر این عوامل بنا کند.

روش شناسی تحقیق:

این تحقیق از نظر هدف کاربردی است که که جزء تحقیقات اکتشافی تحلیلی محسوب می شود. از طرفی به دلیل ماهیت کیفی و کمی بودن و استفاده از روش شناسی کیو، جزء تحقیقات آمیخته می باشد. جامعه آماری این تحقیق در بخش کیفی و کمی مجزا بود. در بخش کیفی و مصاحبه، افراد مورد مطالعه شامل اساتید مدیریت ورزشی، خبرگان حوزه والیبال شامل مربیان، پیشکسوتان و فعالان والیبال در حوزه آموزش و پرورش و مدیران ورزشی آموزش و پرورش شهرستان مشهد بود. روش نمونه گیری به شیوه گلوله برفی بود و ۱۲ مصاحبه انجام شد تا داده ها به اشباع نظری رسید. در بخش کمی و پرسشنامه کیو تحقیق جامعه آماری شامل طیف بالا به همراه معلمان تربیت بدنی شهرستان مشهد، خبرگان والیبال (مربی، بازیکن، داور و ...) بود. روش نمونه گیری به صورت هدفمند بود که تعداد ۲۶ نفر به پرسشنامه کیو به صورت صحیح پاسخ دادند. از پیش فرض هایی که رعایت شد این بود که افراد مورد مطالعه حتما باید در رشته والیبال تخصص داشته باشند، دارای حداقل ۵ سال سابقه باشند و از معلمانی که تخصص والیبال و برگزاری کلاس های فوق برنامه داشتند، مصاحبه شد و پرسشنامه کیو برای آنها توزیع گردید. در بخش کیفی از مصاحبه نیمه ساختاریافته و بررسی مبانی نظری استفاده شد و از خبرگان خواسته شد تا عوامل موثر پیش برنده ای که در توسعه والیبال فوق برنامه مدارس متوسطه دختران مشهد نقش دارد را با ذکر دلیل معرفی کنند. بخش دوم که کمی بود پس از ساخت پرسشنامه کیو ابتدا توسط متخصصان و خبرگان از نظر روایی صوری و محتوایی مورد بررسی ۸ تن قرارگرفت و پس از تأیید در بین خبرگان توزیع شد. برای شناسایی الگوهای ذهنی و تحلیل آماری داده های حاصل از پرسشنامه عوامل پیش برنده از روش شناسی کیو و تحلیل عاملی اکتشافی و چرخش واریماکس با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ استفاده شد.

یافته های تحقیق

با توجه به عنوان تحقیق یعنی شناسایی و اولویت بندی عوامل پیش برنده در توسعه والیبالیست فوق برنامه مدارس متوسطه دختران مشهد یافته‌های تحقیق در دو بخش کیفی و کمی مطرح شد. ابتدا ویژگی های جمعیت شناختی و افراد مورد مطالعه تحقیق در بخش یافته های توصیفی بیان شد، سپس به اهداف استنباطی تحقیق نیز پرداخته شد. در جدول ۱ اطلاعات مربوط به افراد مورد مصاحبه شده که ۱۲ نفر بودند بیان شد.

جدول ۱. افراد مصاحبه شونده

مشارکت کنندگان	سطح تحصیلات	پست سازمانی	سابقه شغلی
۱	دکتری	عضو هیات علمی	۱۰ سال
۲	فوق لیسانس	معلم تربیت بدنی و مربی والیبالیست	۱۰ سال
۳	لیسانس	پیشکسوت والیبالیست استان	۴۰ سال
۴	دکتری	عضو هیات علمی	۱۵ سال
۵	دکتری	عضو هیات علمی	۲۵ سال
۶	فوق لیسانس	خبیره و مربی والیبالیست	۱۸ سال
۷	دکتری	عضو هیات علمی	۲۰ سال
۸	فوق لیسانس	بازیکن لیگ برتر بانوان	۵ سال
۹	دکتری	عضو هیات علمی	۲۲ سال
۱۰	لیسانس	معلم تربیت بدنی و مربی والیبالیست	۲۰ سال
۱۱	دکتری	عضو هیات علمی	۱۲ سال
۱۲	فوق لیسانس	کارمند و فعال والیبالیست در آموزش و پرورش استان	۱۰ سال

در بخش بعدی برای تکمیل فضای گفتمان از ۵ نفر افراد متخصص در زمینه والیبالیست مدارس و والیبالیست بانوان مصاحبه به عمل آمد تا عبارات مشخص شده را تأیید و نهایی کنند. اطلاعات ایشان در جدول ۲ بیان شد.

جدول ۴-۲. معرفی افراد مصاحبه شونده در بخش کیو برای نهایی کردن عامل های شناسایی شده

شماره	سمت	سابقه	تحصیلات
۱	عضو هیات علمی (متخصص والیبال)	۲۵ سال	دکتری
۲	معلم تربیت بدنی و مربی والیبال	۲۰ سال	لیسانس
۳	عضو هیات علمی	۱۲ سال	دکتری
۴	ورزشکار برجسته والیبال بانوان در استان	۶ سال	لیسانس
۵	خبیره و مربی والیبال	۱۸ سال	فوق لیسانس

بعد از طراحی جدول کیو، ۲۶ تن از خبرگان والیبال استان (اساتید خیره در والیبال، معلمان تربیت بدنی استان، مربیان والیبال، پیشکسوتان، فعالان حوزه ورزش مدارس و مدیران و کارمندان بخش تربیت بدنی آموزش و پرورش استان) به تکمیل آن پرداختند. اطلاعات مرتبط با این افراد در جدول ۳ گزارش شده است.

جدول ۳. افراد تکمیل کننده پرسشنامه کیو

شماره	سمت	سابقه	تعداد
۱	عضو هیات علمی (متخصص والیبال)	همگی بالای ۱۰ سال	۴
۲	معلم تربیت بدنی	همگی بالای ۱۵ سال	۸
۳	مربیان والیبال	همگی بالای ۱۰ سال	۶
۴	پیشکسوتان والیبال استان	بالای ۲۰ سال	۳
۵	فعالان حوزه ورزش مدارس	بالای ۵ سال	۳
۶	مدیران و کارمندان بخش تربیت بدنی آموزش و پرورش استان	بالای ۵ سال	۲

برای یافتن عوامل و مولفه های بازدارنده توسعه والیبال فوق برنامه مدارس متوسطه دختران مشهد با استفاده از مصاحبه و بررسی مبانی نظری تحقیق مربوط به موضوع تحقیق، عوامل بازدارنده توسعه والیبال فوق برنامه مدارس متوسطه دختران مشهد به شرح جدول ۴ شناسایی شد.

جدول ۴. عوامل بازدارنده توسعه والیبال فوق برنامه مدارس متوسطه دختران مشهد

آسیب ها		
شماره	عبارت	منابع استخراجی
		مصاحبه مبانی نظری
۱	کمبود اعتبارات مالی در تربیت بدنی آموزش و پرورش شهرستان مشهد	*
۲	نبود عزم جدی برای توسعه والیبال دختران شهرستان مشهد	*
۳	کمبود امکانات و سالن اختصاصی والیبال در اختیار بانوان	*
۴	بالا بودن هزینه های تمرین برای دختران در کلاس های فوق برنامه	*
۵	پایین بودن میزان فرهنگ مشارکت ورزشی در میان دانش آموزان	*
۶	تاکید بیشتر بر اوقات فراغت تا پرورش استعداد در کلاس های فوق برنامه مدارس	*
۷	ضعف در آموزش اصولی و مدرن مربیان (معلمان تربیت بدنی) فوق برنامه	*
۸	عدم ارتقای عملی و اصولی مهارت های معلمان تربیت بدنی برای تدریس اصولی در کلاس های فوق برنامه مدارس دختران	*
۹	فقدان بستر جذب حامیان مالی در ورزش آموزش و پرورش	*
۱۰	عدم برگزاری منظم مسابقات بین مدارس منطقه و شهرستان مشهد	*
۱۱	بالا بودن هزینه های اجاره سالن در شهر مشهد برای برگزاری کلاس های فوق برنامه	*
۱۲	عدم اختصاص هزینه کافی برای معلمان و مربیان در کلاس های فوق برنامه و بی انگیزگی آنها	*
۱۳	تقسیم ناعادلانه بودجه مدارس در جهت امور ورزشی و غیرورزشی	*
۱۴	حمایت و پشتیبانی ضعیف آموزش و پرورش از ورزش به خصوص بانوان	*
۱۵	کم بودن ساعت درس تربیت بدنی و به طبع آن تاثیر منفی بر فوق برنامه مدارس	*
۱۶	برگزاری کم و مقطعی کلاس های فوق برنامه ورزشی مدارس مشهد	*
۱۷	افزایش جذابیت های برخی فعالیت های غیرورزشی در میان دانش آموزان	*

۱۸	*	انگیزه حضور در کلاس های آموزش خصوصی به جای شرکت در فوق برنامه مدارس
۱۹	*	کمبود امکانات سخت افزاری و نرم افزاری
۲۰	*	نبود جذابیت های محیطی در جذب دانش آموزان به دوره های فوق برنامه ورزشی
۲۱	*	کمبود نیروی انسانی متخصص (والیبال) در مدارس دخترانه شهر مشهد
۲۲	*	ضعف در گسترش بازی در مکان های عمومی
۲۳	*	عدم همکاری سایر ارگان ها برای در اختیار گذاشتن امکانات و منابع تخصصی (مانند دانشگاه ها)
۲۴	*	عدم به کارگیری نیروی جوان و متخصص در کلاس های فوق برنامه والیبال مدارس دختران
۲۵	*	بحران های ناشی از گسترش ویروس کوئید ۱۹ و تاثیر آن بر ورزش
۲۶	*	کمبود مدارس و آکادمی های تخصصی والیبال

جهت شناسایی مولفه ها بازدارنده توسعه والیبال فوق برنامه مدارس دختران مشهد، روش شناسی کیو در دستور کار قرار گرفت. از ۳۸ کد به دست آمده، در نهایت ۲۶ کد طبق گروه خبره کیو، به عنوان عوامل اصلی در پرسشنامه کیو قرار گرفت. در ادامه یافته های بخش کیو شامل ارائه نتایج تحلیل عاملی کیو، ماتریس چرخش یافته عامل ها و همین طور جدول نهایی الگوهای ذهنی بود که در ادامه بیان شد.

در اینجا، برعکس مرحله قبل که از مصاحبه و از روش کیفی استفاده شد، از روش های پژوهش کمی برای شناسایی مولفه ها و گویه های تبیین کننده هر عامل استفاده می شود؛ در نتیجه از ابزار آماری تحلیل عاملی کیو استفاده شد. روش تحلیل عاملی، اصلی ترین روش آماری برای تحلیل ماتریس داده های کیو است. مبنای این روش نیز همبستگی میان "افراد" است؛ از این رو از عبارت "تحلیل عاملی کیو" استفاده می شود تا تاکید شود در فرآیند تحلیل عاملی، افراد به جای متغیرها دسته بندی می شوند. با وجود این، از نظر آماری هیچ اختلافی بین تحلیل عاملی کیو و تحلیل عاملی عادی وجود ندارد. برای انجام تحلیل عاملی از ماتریس همبستگی که روشی مرسوم و معمول است، استفاده شد. عامل ها به روش واریماکس که نوعی چرخش متعامد است، چرخش یافتند. گفتنی است اعداد استخراج شده از تحلیل عاملی کیو به روش مؤلفه های اصلی می باشند.

جدول شماره ۵ نشان می دهد که با توجه به دیدگاه افراد، جمعا ۶ عامل شناسایی شده است که این ۶ عامل چیزی حدود ۹۰ درصد از واریانس را تبیین و پوشش می دهند که مقدار بسیار بالایی است.

جدول ۵. میزان واریانس تبیین شده هر عامل یا الگوی ذهنی و مقدار ویژه آن

چرخش متعامد عامل‌ها			تعداد الگوهای ذهنی پژوهش
واریانس تجمعی	درصد واریانس	جمع کل	
۲۶/۱۸۳	۲۶/۱۸۳	۷/۰۸۶	الگوی ذهنی اول: مشکلات و مسائل مالی
۴۵/۶۲۴	۱۹/۴۴۱	۶/۱۱۲	الگوی ذهنی دوم: مشکلات امکاناتی و زیرساختی
۶۱/۰۳۱	۱۵/۴۰۷	۵/۴۱۲	الگوی ذهنی سوم: مشکلات ساختاری
۷۳/۸۳۱	۱۲/۸۰۰	۴/۵۷۳	الگوی ذهنی چهارم: مشکلات جذابیتی و حمایتی
۸۴/۵۰۷	۱۰/۶۷۶	۳/۴۲۵	الگوی ذهنی پنجم: مشکلات آموزشی
۹۰/۱۰۸	۵/۶۰۱	۱/۹۸۴	الگوی ذهنی ششم: منابع انسانی ضعیف

برای تفسیر و شناسایی عامل‌ها از ماتریس چرخش یافته عامل‌ها استفاده شد. به کمک این ماتریس مشخص می‌شود که کدام یک از مشارکت‌کنندگان باعث ایجاد هر یک از الگوهای ذهنی شده‌اند.

جدول ۶. الگوی ذهنی هر مشارکت‌کننده

الگوی ذهنی						مشارکت‌کنندگان
الگوی ذهنی ۱	الگوی ذهنی ۲	الگوی ذهنی ۳	الگوی ذهنی ۴	الگوی ذهنی ۵	الگوی ذهنی ۶	
						۳
						۲۶
						۱۴
						۸
						۷
						۱
						۲۰
						۲
						۱۵

۰/۷۳۹	۱۷
۰/۶۸۹	۵
۰/۷۵۸	۲۵
۰/۷۱۲	۲۲
۰/۶۳۹	۲۱
۰/۷۴۴	۶
۰/۸۰۲	۴
۰/۶۶۱	۱۶
۰/۷۳۹	۲۳
۰/۷۰۱	۱۸
۰/۶۹۹	۹
۰/۹۱۲	۱۱
۰/۷۵۴	۲۴
۰/۶۶۹	۱۰
۰/۷۲۲	۱۳
۰/۷۹۶	۱۲
۰/۷۶۹	۱۹

در این جا به وضوح مشخص است که کدام خبره باعث به وجود آمدن کدام الگوی ذهنی شده است. به منظور استخراج تک تک الگوهای ذهنی نمودار تکمیل شده نفرات مورد بررسی قرار داده شده و آسیب‌های مشترک در گروه خبرگان نیز استخراج شد. جدول زیر نتایج نهایی را به تفکیک الگوهای ذهنی نشان می‌دهد. گفتنی است نام هر الگوی ذهنی بر اساس مشخصات و ویژگی آسیب‌ها توسط گروه محققین نهاده شده است.

جدول ۷. الگوهای ذهنی شناسایی شده به تفکیک مشارکت کنندگان و عوامل بازدارنده

شماره	عوامل بازدارنده	مشارکت کنندگان	الگوهای ذهنی
۱	Q1/Q4/Q9 /Q11/Q12/Q13	m3/m26/m14/m8/m7/m1	مشکلات مالی
۲	Q3/Q19/Q23/Q26	m20/m2/m15/m17/m5	مشکلات امکاناتی
۳	Q5/Q6/Q10/Q16/Q22/Q25	m25/m22/m21/m6/m4	مشکلات ساختاری
۴	Q2/Q14/Q17/Q18/Q20	m16/m23/m28/m9	مشکلات جذابیتی و حمایتی
۵	Q7/Q8/Q15	m11/m24/m10	مشکلات آموزشی
۶	Q21/Q24	m13/m12/m19	منابع انسانی ضعیف

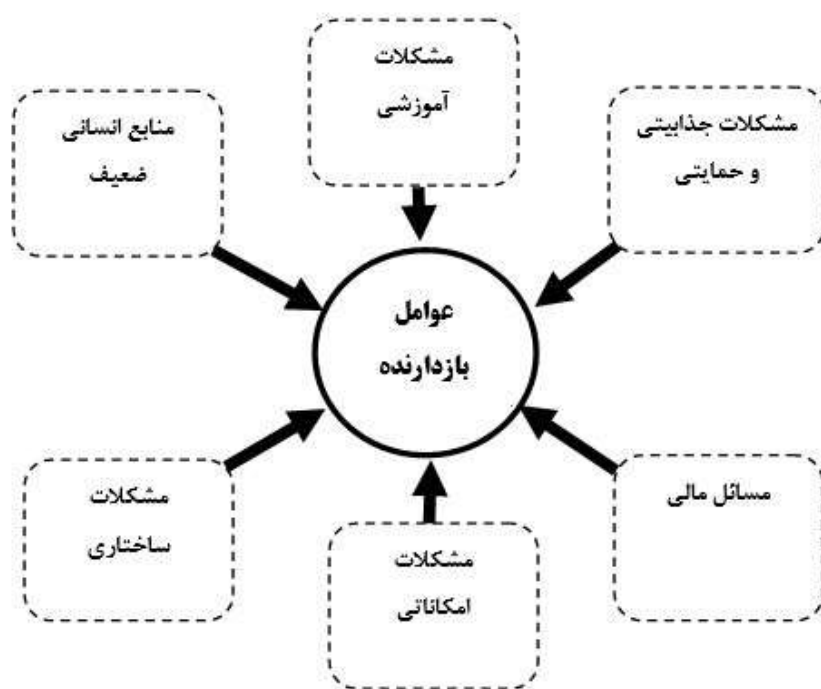
در نهایت در جدول ۸ اولویت بندی الگوهای ذهنی و همچنین مولفه های هر الگوهای ذهنی بیان شد.

جدول ۸. اولویت بندی عوامل و الگوهای ذهنی عوامل بازدارنده

الگوی ذهنی	عوامل کیو
مسائل مالی	کمبود اعتبارات مالی در تربیت بدنی آموزش و پرورش شهرستان مشهد
	بالا بودن هزینه های تمرین برای دختران در کلاس های فوق برنامه
	فقدان بستر جذب حامیان مالی در ورزش آموزش و پرورش
	بالا بودن هزینه های اجاره سالن در شهر مشهد برای برگزاری کلاس های فوق برنامه
	عدم اختصاص هزینه کافی برای معلمان و مربیان در کلاس های فوق برنامه و بی انگیزگی آنها
	تقسیم ناعادلانه بودجه مدارس در جهت امور ورزشی و غیرورزشی
مشکلات امکاناتی	کمبود امکانات و سالن اختصاصی والیبال در اختیار بانوان
	کمبود امکانات سخت افزاری و نرم افزاری
	عدم همکاری سایر ارگان ها برای در اختیار گذاشتن امکانات و منابع تخصصی (مانند دانشگاه ها)

	کمبود مدارس و آکادمی های تخصصی والیبال
مشکلات ساختاری	پایین بودن میزان فرهنگ مشارکت ورزشی در میان دانش آموزان
	تاکید بیشتر بر اوقات فراغت تا پرورش استعداد در کلاس های فوق برنامه مدارس
	عدم برگزاری منظم مسابقات بین مدارس منطقه و شهرستان مشهد
	برگزاری کم و مقطعی کلاس های فوق برنامه ورزشی مدارس مشهد
	ضعف در گسترش بازی در مکان های عمومی
	بحران های ناشی از گسترش ویروس کوئید ۱۹ و تاثیر آن بر ورزش
مشکلات جذابیتی و حمایتی	نبود عزم جدی برای توسعه والیبال دختران شهرستان مشهد
	حمایت و پشتیبانی ضعیف آموزش و پرورش از ورزش به خصوص بانوان
	افزایش جذابیت های برخی فعالیت های غیرورزشی در میان دانش آموزان
	انگیزه حضور در کلاس های آموزش خصوصی به جای شرکت در فوق برنامه مدارس
	نبود جذابیت های محیطی در جذب دانش آموزان به دوره های فوق برنامه ورزشی
مشکلات آموزشی	ضعف در آموزش اصولی و مدرن مربیان (معلمان تربیت بدنی) فوق برنامه
	عدم ارتقای عملی و اصولی مهارت های معلمان تربیت بدنی برای تدریس اصولی در کلاس های فوق برنامه مدارس دختران
	کم بودن ساعت درس تربیت بدنی و به طبع آن تاثیر منفی بر فوق برنامه مدارس
منابع انسانی ضعیف	کمبود نیروی انسانی متخصص (والیبال) در مدارس دخترانه شهر مشهد
	عدم به کارگیری نیروی جوان و متخصص در کلاس های فوق برنامه والیبال مدارس دختران

در شکل زیر مدل نهایی تحقیق رسم شد.

شکل ۱. مدل نهایی تحقیق

نتیجه گیری

هدف تحقیق حاضر شناسایی و اولویت بندی عوامل بازدارنده توسعه والیبال فوق برنامه مدارس دختران مشهد بود. نتایج نشان داد که ۲۶ عامل شناسایی شده در ۶ الگوی ذهنی خلاصه می شود. این الگوهای ذهنی هر کدام در برگرفته بخشی از عواملی هستند که نقش تعیین کننده اما بازدارنده ای در توسعه والیبال فوق برنامه مدارس متوسطه دخترانه مشهد دارد که در ادامه هر الگوی ذهنی و هر مولفه به صورت مجزا بررسی شد.

الگوی ذهنی اول: مشکلات و مسائل مالی

این الگوی ذهنی نشان می دهد که برای توسعه فوق برنامه مدارس والیبال دختران متوسطه شهر مشهد، مشکلات مالی نقش تعیین کننده دارد و عاملی هستند که جلوی توسعه را می گیرند. این نتیجه با تحقیقات غفوری و همکاران (۱۳۹۷)، عبدزاده و همکاران (۱۳۹۷)، وفایی مقدم و همکاران (۱۳۹۷) همسو بود. مهمترین عوامل این الگوی ذهنی شامل "کمبود اعتبارات مالی در تربیت بدنی آموزش و پرورش شهرستان مشهد" که یک مشکل جدی در آموزش و پرورش به حساب می آید که در سال های اخیر با کموهای بودجه شدیدتری نیز مواجه شده است. همین عامل سبب خواهد شد تا تمامی فعالیت های تحت پوشش آموزش و پرورش با محدودیت هایی روبه رو شود که فوق برنامه مدارس از آن مستثنی نیست؛ "بالا بودن هزینه های تمرین برای دختران در کلاس های فوق برنامه" که این عامل به طور خاص اشاره می کند از آنجا که بیشتر مدارس در شهر مشهد دولتی هستند، هزینه ها هم برای مدارس و هم برای خانواده ها جهت برگزاری کلاس های فوق برنامه بالا است؛ "فقدان بستر جذب حامیان مالی در ورزش آموزش و پرورش" از مشکلاتی است که آموزش و پرورش با آن روبه رو است، البته به دلیل ماهیت آموزش و پرورش امکان جذب حامی مالی را سخت تر کرده است و این سازمان مجبور است طبق بودجه های از پیش تعیین شده و صرفا ناکافی، برنامه

های تحت پوشش خود را کنترل کند که یک عامل جدی بازدارنده محسوب می شود؛ "بالا بودن هزینه های اجاره سالن در شهر مشهد برای برگزاری کلاس های فوق برنامه" از جمله مشکلات دیگری است که به مسال مالی مرتبط می شود که باید برای رفع آن تمهیداتی اندیشیده شود. "عدم اختصاص هزینه کافی برای معلمان و مربیان در کلاس های فوق برنامه و بی انگیزگی آنها" یک عامل دیگر بازدارنده است که به طور خاص اشاره می کند که برای ترغیب دانش آموزان به شرکت در کلاس های فوق برنامه ابتدا باید به مربیان و معلمان نیز انگیزه مالی داده شود، زیرا در غیر این صورت معلمان و مربیان شوق زیادی برای برگزاری و حضور در اینگونه کلاس ها را نخواهند داشت و "تقسیم ناعادلانه بودجه مدارس در جهت امور ورزشی و غیرورزشی" نشان می دهد علاوه بر اینکه بودجه ناکافی در آموزش و پرورش وجود دارد، بلکه این بودجه هم به صورت ناعادلانه بین فعالیت های ورزشی و غیر ورزشی تقسیم می شود و ورزش مدارس از این بودجه ها زیاد برخوردار نیستند

الگوی ذهنی دوم: مشکلات امکاناتی

این الگوی ذهنی نشان می دهد که بسیاری از عوامل توسعه فوق برنامه والیبالی مدارس، از کمبودهای امکاناتی رنج می برند و این کمبودها باعث خواهد شد که یک عامل بازدارنده محسوب شوند. این نتیجه با تحقیقات قادری و همکاران (۱۳۹۹)، عبدزاده و همکاران (۱۳۹۷)، وفایی مقدم و همکاران (۱۳۹۷)، وانگ و لو (۲۰۱۷) مطابقت و همپوشانی داشت. گویه های این الگو به شرح زیر است که در مورد آنها نیز توضیحاتی بیان شد:

"کمبود امکانات و سالن اختصاصی والیبالی در اختیار بانوان" سبب می شود که محدودیت های زیادی برای کلاس های فوق برنامه مخصوصا دختران به وجود آید، زیرا بانوان در هر ساعتی نمی توانند در کلاس های فوق برنامه شرکت کنند و محدودیت های زمانی نیز دارند؛ از این رو نبود سالن اختصاصی برای بانوان باعث می شود که ساعات محدودی برای بانوان در نظر گرفته شود؛ "کمبود امکانات سخت افزاری و نرم افزاری" که باعث می شود خود مدارس نتوانند نیازهای اولیه کلاس های فوق برنامه را تدارک ببینند؛ "عدم همکاری سایر ارگان ها برای در اختیار گذاشتن امکانات و منابع تخصصی (مانند دانشگاه ها)" به طور خاص به این نکته اشاره می کند که آموزش و پرورش و مدارس برای پیش برد اهداف ورزشی خود نیاز به همکاری سایر ارگان ها می باشند تا بتوانند از امکانات آنها استفاده نمایند. اما با این حال عدم همکاری سازمان های دیگر یک عامل بازدارنده جدی محسوب می شود و "کمبود مدارس و آکادمی های تخصصی والیبالی" نیز تاثیر غیر مستقیم اما شدیدی را بر توسعه والیبالی فوق برنامه مدارس دختران مشهد دارد که نمی توان این عامل بازدارنده را کم اهمیت برشمرد.

الگوی ذهنی سوم: مشکلات ساختاری

این الگوی ذهنی نشان می دهد برخی از موانع بازدارنده توسعه فوق برنامه مدارس دخترانه مشهد، تحت تاثیر ساختارهایی است که در جامعه شکل گرفته است، حال این ساختارها چه مثبت باشند چه منفی، نقش زیادی در توسعه والیبالی فوق برنامه مدارس دارند، از آنجایی که این ساختارها به عنوان بازدارنده تلقی شده اند. این نتیجه با تحقیقات قادری و همکاران (۱۳۹۹)، غفوری و همکاران (۱۳۹۷)، عبدزاده و همکاران (۱۳۹۷)، وفایی مقدم و همکاران (۱۳۹۷)، سیف پناهی و خطیبی (۱۳۹۶) همسو بود و همپوشانی زیادی داشت. در ادامه در مورد تاثیر هر گویه بحث شد:

"پایین بودن میزان فرهنگ مشارکت ورزشی در میان دانش آموزان" که یک مشکل ساختاری است و وقتی دانش آموزان اشتیاقی زیادی برای شرکت در فعالیت های ورزشی نداشته باشند به طبع آن توسعه فوق برنامه والیبالی مدارس به مشکل جدی برخورد خورد؛ "تاکید بیشتر بر اوقات فراغت تا پرورش استعداد در کلاس های فوق برنامه مدارس" سبب می شود از کلاس های فوق برنامه استقبال چندانی نشود و دختران والیبالیست به این کلاس ها روی نیاورند و از طرفی سایر دوستان خود را از شرکت در این کلاس ها منع کنند؛ "عدم برگزاری منظم مسابقات بین مدارس منطقه و شهرستان مشهد" سبب می شود که مدارس به فکر برگزاری کلاس های فوق برنامه به صورت منظم نیفتند و اگر این مسابقات منظم باشد، مسئولان مدرسه ملزم هستند تا تیم های ورزشی خود را پرورش دهند و کلاس های فوق برنامه را بهتر و موثرتر برگزار کنند؛ "برگزاری کم و مقطعی کلاس های فوق برنامه ورزشی مدارس مشهد"؛ "ضعف در گسترش بازی در مکان های عمومی" را می توان یک ضعف، محدودیت و عامل بازدارنده جدی برای دختران محسوب کرد، زیرا مسائل فرهنگی اعتقادی مردم، اجازه نمی دهد که دختران به همان آزادی که پسران در جامعه دارد، دست پیدا کنند؛ این مسئله در بازی در مکان های عمومی نیز نمود پیدا می کند و "بحران های ناشی از گسترش ویروس کوئید ۱۹ و تاثیر آن بر ورزش" که تاثیر خیلی واضح و مشخصی در توسعه والیبالی فوق برنامه مدارس دارد.

الگوی ذهنی چهارم: مشکلات جذابیتی و حمایتی

این الگوی ذهنی به طور خاص اشاره به این مهم دارد که برنامه های حمایتی کافی از فوق برنامه والیبالی در مدارس متوسطه دختران مشهد وجود ندارد که تاثیر بازدارنده ای در توسعه والیبالی فوق برنامه مدارس دارد. این نتیجه با تحقیقات عبدزاده و همکاران (۱۳۹۷)، سیف پناهی و خطیبی (۱۳۹۶) و نام و همکاران (۲۰۱۸) مطابقت داشت مهمترین این گویه ها شامل "نبود عزم جدی برای توسعه والیبالی دختران شهرستان مشهد" یک عامل بازدارنده قوی و جدی به حساب می آید؛ "حمایت و پشتیبانی ضعیف آموزش و پرورش از ورزش به خصوص بانوان" نیز مانند مورد قبلی تاثیر زیادی دارد که باید بدان توجه شود و نیازمند تغییر دیدگاه کلان دارد؛ "افزایش جذابیت های برخی فعالیت های غیرورزشی در میان دانش آموزان" باعث عدم جذابیت برنامه های فوق برنامه مدارس می شود که یک عامل بازدارنده است؛ "انگیزه حضور در کلاس های آموزش خصوصی به جای شرکت در فوق برنامه مدارس" که به طور خاص نشان می دهد که دانش آموزان به سطح کیفی کلاس های فوق برنامه اعتقادی ندارند و برای پیشرفت سایر کلاس های ورزشی در اولویت آنها قرار دارد و "نبود جذابیت های محیطی در جذب دانش آموزان به دوره های فوق برنامه ورزشی" نیز باعث می شود دختران به این کلاس ها ترغیب نشوند.

الگوی ذهنی پنجم: مشکلات آموزشی

این الگوی ذهنی نشان می دهد که در کلاس های فوق برنامه والیبالی مدارس نیز کمبود و کاستی های آموزشی وجود دارد که یک عامل بازدارنده در توسعه محسوب می شود. این نتیجه با تحقیقات قادری و همکاران (۱۳۹۹)، عبدزاده و همکاران (۱۳۹۷)، وفایی مقدم و همکاران (۱۳۹۷)، میر معینی (۱۳۹۲) و بجزوردال و جیسدال^۲ (۲۰۲۰) همسو بود.

"ضعف در آموزش اصولی و مدرن مربیان (معلمان تربیت بدنی) فوق برنامه" سبب می شود سطح مهارت های مربیان ضعیف باشند و نتوانند در کلاس های فوق برنامه مدارس به مسائل آموزشی تسلط کافی داشته باشند و همانند موارد قبلی که توضیح داده شد بیشتر به جنبه اوقات فراغت توجه شود تا آموزش تخصصی؛ "عدم ارتقای عملی و اصولی مهارت های معلمان تربیت بدنی برای تدریس اصولی در کلاس های فوق برنامه مدارس دختران" نیز تاثیر مشابهی مانند مورد قبلی دارد و "کم بودن ساعت درس تربیت بدنی و به طبع آن تاثیر منفی بر فوق برنامه مدارس" که تاثیر آن به مراتب بیشتر از دو مورد قبلی است و در سال های اخیر صحبت های زیادی جهت افزایش ساعت درس تربیت بدنی شده است که متأسفانه تا به امروز به نتیجه مثبتی دست پیدا نکرده است.

الگوی ذهنی ششم: منابع انسانی ضعیف

این الگوی ذهنی نشان می دهد که هم از نظر دانش آموزان و هم از نظر متخصصان آموزش و هم از نظر مدیریتی، محدودیت وجود دارد که یک عامل بازدارنده محسوب می شود. این نتیجه با تحقیقات غفوری و همکاران (۱۳۹۷) و وفایی مقدم و همکاران (۱۳۹۷) مطابقت داشت. مهمترین گویه های این الگوی ذهنی شامل "کمبود نیروی انسانی متخصص (والیبال) در مدارس دخترانه شهر مشهد" و "عدم به کارگیری نیروی جوان و متخصص در کلاس های فوق برنامه والیبال مدارس دختران" که در صورت استفاده چند تاثیر مفید و عمده دارد. اول اینکه دانش آموزان مستعد نیز انگیزه بیشتری خواهند گرفت، دوم سایر دانش آموزان به واسطه حضور دوستانشان در قامت مربی، انگیزه بیشتری برای حضور در کلاس های فوق برنامه مدارس دارند.

در ادامه بر اساس خروجی نرم افزار SPSS مقادیر بارهای عاملی با یکدیگر مقایسه شده و عوامل مهم و نظراتی که دارای اهمیت بیشتری بودند، شناسایی شدند. در عوامل بازدارنده به ترتیب مهمترین مولفه ها شامل مسائل مالی، مشکلات امکاناتی، مشکلات ساختاری، مشکلات جذباتی و حمایتی، مشکلات آموزشی و منابع انسانی ضعیف بود. بدون شک مشکلات مالی از آن جایی که در همه امور نقش مستقیم و غیر مستقیم دارد، باید به آن اولویت و اهمیت زیادی داد. پس جای تعجب ندارد چرا در بین عوامل بازدارنده مهمترین اولویت محسوب می شود. مشکلات امکاناتی در رتبه دوم اهمیت قرار داشت. برای توسعه فوق برنامه مدارس باید امکانات کافی وجود داشته باشد تا زمینه ابتدایی برگزاری کلاس ها میسر باشد. در غیر این صورت چگونه باید کلاس فوق برنامه والیبال را برگزار کرد؟ در نتیجه جای تعجب ندارد که چرا مشکلات امکاناتی در اولویت های بالا قرار دارد. اولویت سوم مربوط به مشکلات ساختاری بود. همانگونه که اشاره شد مشکلات ساختاری اشاره به روندهایی دارد که در جامعه شکل گرفته است، حال این ساختارها چه مثبت باشند چه منفی، نقش زیادی در توسعه والیبال فوق برنامه مدارس دارند، به همین خاطر جزء مهمترین اولویت ها قرار گرفته است. در نهایت با توجه به نتایج تحقیق پیشنهاد کاربردی زیر برای توسعه بیشتر والیبال فوق برنامه مدارس دختران مقطع متوسطه شهر مشهد شد:

۱- با توجه به الگوی ذهنی مشکلات مالی و امکاناتی در عوامل بازدارنده پیشنهاد می شود که آموزش و پرورش با سازمان های متولی ورزش در شهرستان قراردادهای همکاری امضا نماید تا مدارس دولتی بتوانند از امکانات ورزشی سایر ارگان ها در فوق برنامه خود استفاده کنند.

- ۲- با توجه به الگوی ذهنی مشکلات ساختاری در عوامل بازدارنده پیشنهاد می شود که مسابقات مدارس به طور جدی تری از قبل پیگیری شود تا در سایه آن مدارس و دانش آموزان با انگیزه بیشتری به برگزاری کلاس های فوق برنامه بپردازند.
- ۳- با توجه به الگوی ذهنی مشکلات جذائیتی در عوامل بازدارنده پیشنهاد می شود که سطح کلاس های فوق برنامه والیبال را افزایش دهند، بدین منظور بهتر است که از مربیان کارآموده و سالن های تخصصی استفاده نمایند تا توسعه والیبال فوق برنامه مدارس دختران سرعت دو چندان پیدا کند.
- ۴- با توجه به الگوی ذهنی مشکلات آموزشی در عوامل بازدارنده پیشنهاد می شود که برای افزایش سح آموزشی کلاس های آموزشی، برنامه های ارتقای معلمان ورزشی، استفاده از سایر معلمان تربیت بدنی سایر مدارس که در والیبال متخصص هستند و از خود دانش آموزان مستعد نیز استفاده شود.

منابع و مراجع

۱. چیت ساز مقدم (۱۳۹۰) ورزش دختران در مدارس؛ موانع ، راهکارها، ماهنامه معلمان، زمزمه، ، شماره ۷۶.
۲. رضوی، سید محمد حسین، روحانی، زهرا، قنبری فیروز آبادی، علیرضا. (۱۳۹۳). تحلیلی بر عوامل موثر در ارتقای جایگاه درس تربیت بدنی در مدارس .*پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۱۰(۱۹): ۶۹-۸۰.
۳. سیف پناهی شعبانی، جبار، خطیبی، امین. (۱۳۹۶). تبیین و تحلیل عوامل موثر بر پیشرفت والیبال ایران در سطح قهرمانی .*مدیریت و توسعه ورزش*، ۶(۲): ۱۷-۳۱.
۴. عبدزاده، فرهاد، کاشف، سید محمد، محرم زاده، مهرداد. (۱۳۹۷). بررسی موانع و محدودیت های توسعه والیبال در استان آذربایجان غربی .*پژوهش های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش* ، ۱۰(۴): ۱۲۳-۱۳۷.
۵. عزیز، بهادر، طالب پور، مهدی. (۱۳۹۸). برنامه ریزی راهبردی توسعه ی فوتبال استان خراسان رضوی با استفاده از مدل استراتژیک **SOAR**. *مدیریت و رفتار سازمانی در ورزش*. ۸(۱): ۴۱-۲۷.
۶. غفوری، فرزاد؛ هنری، حبیب؛ قادری، جعفر علی. (۱۳۹۷). شناسایی عوامل تأثیرگذار در توسعه ورزش ناجا. فصلنامه مدیریت منابع در نیروی انتظامی . (۲۴)، ۱۳۷-۱۶۲.
۷. قادری، جعفر علی، غفوری، هنری، حبیب محمدی مقدم & یوسف. (۱۳۹۹). الگوی راهبردی توسعه ورزش در نیروی انتظامی .*پژوهش های مدیریت انتظامی*. ۱۵(۱): ۷۴-۵۳.
۸. نظری، وحید، رضوی، سید محمد حسین، حسینی، سید عماد، رئیسی، مجتبی. (۱۳۹۳). شناسایی تنگناها و موانع پیش روی والیبال ساحلی ایران با استفاده از تحلیل سوات .*پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۱۰(۲۰): ۳۴-۲۳
۹. وفایی مقدم، علی، دوستی، مرتضی، فخری، فرناز، جعفری، مهران. (۱۳۹۷). بررسی موانع توسعه ورزش مدارس استان مازندران .*پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۱۴(۲۸): ۱۶۷-۱۸۲.
۱۰. Bjørndal, C. T., & Gjesdal, S. (2020). The role of sport school programmes in athlete development in Norwegian handball and football. *European Journal for Sport and Society*, 1-23.
۱۱. Balyer, A., & Gunduz, Y. (2012). Effects of structured extracurricular facilities on students' academic and social development. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 4803-4807.

۱۲. Bjørndal, C. T., & Gjesdal, S. (2020). The role of sport school programmes in athlete development in Norwegian handball and football. *European Journal for Sport and Society*, 1-23.
- ۱۳.
۱۴. Ivaniushina, V. A., & Aleksandrov, D. A. (2015). Socialization through informal education: The extracurricular activities of Russian schoolchildren. *Russian Education & Society*, 57(4), 189-213.
۱۵. Toomey, R. B., McGuire, J. K., & Russell, S. T. (2012). Heteronormativity, school climates, and perceived safety for gender nonconforming peers. *Journal of adolescence*, 35(1), 187-196.
۱۶. Darling, N., Caldwell, L. L., & Smith, R. (2005). Participation in school-based extracurricular activities and adolescent adjustment. *Journal of Leisure Research*, 37(1), 51-76.
۱۷. Fredricks, J. A., & Eccles, J. S. (2008). Participation in extracurricular activities in the middle school years: Are there developmental benefits for African American and European American youth?. *Journal of Youth and Adolescence*, 37(9), 1029-1043.
۱۸. Harrison, P. A., & Narayan, G. (2003). Differences in behavior, psychological factors, and environmental factors associated with participation in school sports and other activities in adolescence. *Journal of school health*, 73(3), 113-120.
۱۹. Beltrán-Carrillo, V. J., Devís-Devís, J., & Peiró-Velert, C. (2012). Actividad física y sedentarismo en adolescentes de la Comunidad Valenciana. *Revista Internacional de Medicina y Ciencias de la Actividad Física y del Deporte/International Journal of Medicine and Science of Physical Activity and Sport*, 12(45), 123-137.
۲۰. Pérez-Ordás, R., Aznar Cebamanos, M., Nuviala, R., & Nuviala, A. (2019). Evaluation of extracurricular sports activities as an educational element for sustainable development in educational institutions. *Sustainability*, 11(12), 3474.
۲۱. Burden, T. F., & Dixon, M. A. (2013). Adolescent withdrawal from sport participation: An integrated approach. *Journal for the Study of Sports and Athletes in Education*, 7(3), 149-167.
۲۲. De Bosscher, V., De Knop, P., Van Bottenburg, M., & Shibli, S. (2006). A conceptual framework for omparati sport policy factors leading to international success. *European Sport Management Quarterly*, 6, 185-215.
۲۳. Farahani A, Abdavi F (2006). Equipment and facilities of heroic sports bases and its role in the development of sports in the country. *Movement*.2006, 29:83-69.
۲۴. Ghayebzadeh Sh, Zamani H (2013). Identify the factors influencing the success of the Iranian national volleyball team from the perspective of experts. *Sport Management Articles, National Student Congress on Sport Sciences; Tomorrow's Generation; Tehran University*. 186-185.
۲۵. Herri, Ade Winanta Zaimardi, and Irda (2017). Barriers in Implementing Strategic Management Process at Local Government: Case Padang City Regency-West Sumatera.
۲۶. Jenkinson, K. A. & Benson, A. C. (2010). Physical education, sport education and physical activity policies: Teacher knowledge and implementation in their Victorian state secondary school. *European Physical Education Review*, 15(3), 365-388

۲۷. Kartakoullis1,N et al(2009) Sports for All Philosophy: The evolution in Cyprus and the Transfer from a Sport to a Health Orientationm International Journal of Sport Management, Recreation & Tourism.
۲۸. McChesney R.(2013) Media Made Sport: A History of Sports Coverage in the U.S.
۲۹. Mirmoini, Seyyed Y. (2013). Providing strategies for talent development and training in volleyball. National Convolution of New Approaches in Sport Sciences and Physical Education, Islamic Azad University, South Tehran Branch.
۳۰. Mohrramzadeh M, Ilon Kashkoli F, Lotfi M, Babaei S. (2013). Barriers to attracting sponsors in professional volleyball in West Azarbaijan province and presenting its solutions. Sports management Conference, Al-Zahra University.
۳۱. Nam, B. H., Hong, D., Marshall, R. C., & Hong, J. (2018). Conflicts among stakeholders regarding the new academic system in the Korea University Sport Federation. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 10(3), 597-613.
۳۲. Schulenkorf, N., & Siefken, K. (2019). Managing sport-for-development and healthy lifestyles: The sport-for-health model. *Sport Management Review*, 22(1), 96-107.
۳۳. Serrano, R., Lacerda, D. P., Cassel, R. A., Rodrigues, L. H., & Soares, P. F. (2018). Systemic analysis of the soccer (football) value chain: Learning from the Brazilian context. *Systemic Practice and Action Research*, 31(3), 269-291.
۳۴. Sotiriadou, P. (2013). Sport development planning: The sunny golf club. *Sport Management Review*, 16(4), 514-523.
۳۵. Wang, D. B., & Lu, W. J. (2017). The Construction and Application of Functional Indexes of Colleges and Universities in the Development of Sports Industry—Analysis Based on Fuzzy Comprehensive Evaluation Method. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 13(8), 6027-6036.
۳۶. Wang, D. B., & Lu, W. J. (2017). The Construction and Application of Functional Indexes of Colleges and Universities in the Development of Sports Industry—Analysis Based on Fuzzy Comprehensive Evaluation Method. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 13(8), 6027-6036.
۳۷. Zhang, J., & Bao, Y. (2013). My views on the development of China's sports. *Journal of Hebei Institute of Physical Education*, 2. 33-41.